

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה בהר-בחקותי יום ירושלים תש"ע בנושא:

"הפטרת יום ירושלים, שלא נקראה..."

מאת הרב דוד אברהם ספקטור

שבת שלום. מזל יש לבעל מפטיר של היום שלא קרא את ההפטרה של פ' בהר אלא רק של פ' בחוקותי. קריאת ההפטרה של בהר היא כמעט מעשה פלילי היום. היא כוללת קריאה לבטל את ההקפאה בצפון ירושלים, בענתות: 'קנה לך שדה'. וכנראה שזו נבואה שנצרכה לדורות. בפרט השבוע שחל בו יום ירושלים, חשוב ללמוד ביחד את ההפטרה הזאת, שהוא פרק ל"ב, הלב של ספר ירמיהו: "(א) הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת ה' בשנה העשרית לצדקתו מלך יהודה היא השנה שמינה עשרה שנה לנבוכדנאצר. (ב) ואז חיל מלך בבל צרים על ירושלים וירמיהו הנביא היה כלוא בחצר המטרה אשר בית מלך יהודה: "המצב קשה, ירמיהו הנביא מנבא על חורבן הבית הראשון והמלך צדקיהו שלא מרוצה מנבואות הזעם שלו, שם אותו בבית הסוהר. במצב הזה של יאוש נשמע פתאום קול אחר: "(ו) ויאמר ירמיהו היה דבר ה' אלי לאמר: (ז) הנה הנמאל בן שלם דוד בן אלני לאמר קנה לך את שדי אשר בענתות כי לך משפט הנמאל לקנות. "עכשיו ערב חורבן הבית נתעסק בקניית קרקע בארץ ישראל? כן! וירמיהו קונה את השדה בענתות בכסף מלא וכותב וחותם בפני עדים על חוזה קניה: "(ט) ואקנה את השדה מאת הנמאל בן דדי אשר בענתות ואשקלה לו את הכסף שבעה שקלים ועשרה הכסף. (י) ואכתב בספר ואחתם ואעד עדים. (טו) כי כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל עוד יקנו בתים וחדות ויכרמים בארץ הזאת. "איזה חזון! איזו אופטימיות בזמן ההקפאה הגדולה, ערב חורבן הבית. במעשה של קנין שדה בענתות בצפון ירושלים, מזרחית לפסגת זאב יש אמירה גדולה: אין יאוש! הגלות היא אפיזודה חולפת, עוד יקנו בתים ושדות בארץ הזאת. אפילו לפי אתר האינטרנט של 'שלום עכשיו' ענתות הוא ישוב כשר למהדרין, אף שהוא נמצא לשיטתם 6.9 ק"מ מהקו שפעם היה ירוק רק מצד אחד. 2600 שנה אחרי שירמיה התנחל בענתות וקנה בו שדה, חזרו יהודים לענתות המקראית והקימו בו בטי' באב תשמ"ב, לפני 28 שנה שוב ישוב לתפארת, שמונה כ-200 משפחות. אמנם הישוב ענתות מגדיר את עצמו באתר הבית שלו כ"ישוב קהילתי חילוני", אבל בבית-הכנסת בישוב מתקיימות כל שבת וחג, תשעה באב ויום העצמאות כל התפילות ברוב עם. זה נקרא בארץ ישראל במרכאות "ישוב קהילתי חילוני". אולי הם התכוונו לתרגום אונקלוס שמתרגם בתורה המילה "זר": "חילונאי, זאת אומרת יהודי שאינו כהן. ויש ששאלו האם גם על "ישוב קהילתי חילוני" כענתות יש לברך היום "מציב גבול אלמנה", שזו הברכה שאומרים כאשר רואים ישוב חדש בארץ ישראל. תשובה לשאלה הזו נתן לפני כ-120 שנה (שיחות הרב צבי יהודה, ויקרא בעריכת הרב אבינר, עמ' 291) הגאון רבי מרדכי גימפל יפה זצ"ל, אשר עלה ארצה קודם לישוב עקרון ואחר-כך הקים ישיבה ביהוד. כאשר אמרו לו שבישוב מסוים אין האנשים כל-כך שלמים בקיום מצוות, אלא מתנהגים בחוצפה דעקבתא (דמשיחא), אמר להם: "לא אאמין עד שאראה בעצמי". אחרי שהוא סייר באותו מקום אמר: "אמנם האלמנה חצופה במקצת, אבל על-כל-פנים: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, מציב גבול אלמנה." נשוב להפטרה. ירמיהו הכלוא בחצר מלך יהודה לא יכול להתאפק ושואל את הקב"ה בקול רם: "(כד) הנה הסללות באו העיר ללכדה והעיר נתנה ביד הפשדים (כה) ואתה אמרת אלי אדני ה' קנה לך השדה בפסף והעד עדים?!" וה' משיב לירמיהו: (כו) "הנה אני ה' אלהי כל בשר הממני ופלא כל דבר?!" כמו שה' מביא חורבן לארץ הזו, הוא גם יכול להביא בנין לארץ הזו. כמו שה' גרם לגלות ישראל, הוא גם יכול לגרום לקיבוץ גלויות. "(לו) ועתה לכן כה אמר ה' אלהי ישראל אל העיר הזאת אשר אתם אמרים נתנה ביד מלך בבל: (לז) הנני מקבצים מפל הארצות אשר הדחתים שם באפי ובחמתי ובקצף גדול והשבתיים אל המקום הזה והשבתיים לבטח. "ועכשיו מסביר ה' לירמיהו את המשמעות של קניית שדה אחד בענתות לדורות: "(מג) ונקנה השדה בארץ הזאת אשר אתם אמרים שממה היא מאין אדם ובהמה נתנה ביד הפשדים." המעשה הזה של קניית שדה אחד בארץ ישראל ערב החורבן הוא בעצם הקטליזטור שבעוד כמה דורות, אחרי שישובו מגלות רומי, יקנו שדות ובתים ולא רק שדה אחד ולא רק בענתות אלא בכל מרחב ירושלים ובכל חלקי ארץ ישראל: "(מד) שדות בפסף יקנו וכתוב בספר וחתום והעד עדים בארץ בנימן ובסביבי ירושלים ובערי יהודה ובערי הקר ובערי השפלה ובערי הנגב כי אשיב את שביתם נאם ה'." בזמן ירמיהו הנביא הכלוא בירושלים, זו אוטופיה, אבל אצלנו הנבואה הזאת הפכה להיות הפטרה שקוראים כל שנה. מאז קום המדינה ובפרט מאז מלחמת ששת הימים שוב אנו קונים שדות ובתים ובונים ישובים בסביבי ירושלים... בערי השפלה ובערי הנגב, וגם בארץ בנימן ובערי יהודה ובערי הקר. גם אם השנה אנו לא קוראים את ההפטרה הזאת מפני גזרת ההקפאה וסמיכות פרשיות בהר-בחוקותי, מכל מקום נבואת ירמיה לא חוזרת ריקם. ולכן על היש הגדול של שחרור ירושלים וחלקים גדולים מארץ ישראל במלחמת ששת הימים נשמח ונאמר הלל בברכה ביום ירושלים. אנו תפילה "ולירושלים עירך ברחמים תשוב ותשכן בתוכה כאשר דברת ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם".